

vezők semmiféle utazási vállalat közreműködését nem vették igénybe. A két útirány és a különböző ellátás a zárandoklat céljainak elérésében semmi különbséget nem okoz, mert mind a két csoport egy időben érkezik az örök városba s útközben és Rómában mindenki egyenlőképp részesül kellő kalauzolásban.

A zárandoklat idejét a pápai udvarral egyetértőleg állapítottuk meg.

Az utazás módozatai és feltételei:

Indulunk október 5-ikén, hétfői napon s szedünk reggel Rómába érkezvén, ott öt napot át tartózkodunk.

Az egyik útirány kizárólag szárazföldön vezet: Budapest, déliavasúti állomás, Cormons, Bologna, Flórenc, Róma s ugyanígy vissza.

Árak odamenet és visszaérkezéssel, valamint Rómában öt napon át teljes ellátással, I. osztály 245 korona, II. osztály 185 kor., III. osztály 120 korona.

A másik útirány Budapest, Keleti-pályaudvartól Fiumeba, majd tengeren Anconába, innen ismét szárazon Rómába visz s ugyanígy vissza.

Árak odamenet és visszaérkezéssel, valamint Rómában 5 napon át teljes ellátással, I. osztály 190 korona, II. osztály 140 korona, III. osztály 95 korona; végül olyanok, kik csak III. osztályú útjegyet, lakást és kalauzólást kívánnak, ellátás nélkül, 52 koronát fizetnek.

Jelentkezni tessék az Országos Pázmány-Egyesület elnökségénél Budapest, VIII. Szentkirályi-u. 28. és pedig lehetőleg minél előbb, hogy a szervező-bizottság a zárandoklat árnyai felől jövelevé tájékozdjék s a szükséges intézkedéseket minden irányban megtegye.

A bizottság az indulás helyéről és idejéről, a vidékiek Budapestre jöveteléről vagy csatlakozásáról, az utazásról, az úti ellátás módjáról, a megérkezésről, elszállásolásról, valamint a római tartózkodásról és a visszaútazásról később részletesebb tervrajzot fog közzétenni, hogy az útra készülők minden szükségesről és hasznosról előre tájékozást nyerjenek.

Mindenképp kívánatos, sőt szükséges, hogy a tervezett zárandoklatban minél számosabban részt vegyenek, csak így lesz az méltó kifejezője annak a ragaszkodásnak és szeretetnek, mellyel a magyar katolikusok a Szentatya iránt viseltetnek, csak így lesz az méltó a nagy alkalomhoz s csak így éri el azt a célt, mely a tervezők szeme előtt lebeg: hogy egyházunk és hazánk dicsőségére, ünneplő Szentatya örömeire és sok honfitársunk nagy lelki javára szolgáljon.

Budapest, 1908. július 27-én.

Az Országos Pázmány-Egyesület nevében:

Dr. Prohászka Ottokár,
székesfehérvári püspök, az Országos
Pázmány-Egyesület elnöke.

A sajtó és a papság.

(A szeben-fogaras kerületi papság koronagyűlésén felolvasta: **Truppel Győző** képezei hitoktató orlálthi lelkész.)

Az evangéliumok egyszerű elolvasása után, nem kerülheti ki figyelmünket Jézus Krisztusnak az az erős, határozott igénye, hogy tanai az egész világon elterjedjenek. Ő maga nyilvános életének három éve alatt — „körüljár” — felmegy a templomba, betér a farizeus, a vámos, a dús és szegény házába, elmegy a mezők szántóterükhöz és pásztoraihoz és a tengerpart halászaik közé, s hirdeti fáradhatatlan buzgalommal az „örök élet” igéit, a menyei jóhírt. Apostolainak pedig, a rájuk ruházott küldetésben különösen a világon való ige hirdetését köti a szívére. „Amit falak közt hallottatok, hirdessétek a tetőkről” ír sz. Pál is: „Hirdesd az igét alkalmasan és alkalmatlanul.”

Igen, Krisztus azt akarta, hogy a város magas hegyen álljon, hogy a gyertya a véka tetejére állítassék, hogy azon igazságok, eszmék, melyek a kereszténység alapját és együtal tartalmát képezik, az egész világon elterjedjenek, hogy az üdv után sovárgó emberiség közkinésévé váljanak.

Nagyon természetes, hogy az Úr Jézus és utána az apostolok is az isteni eszmék hirdetésének a korukban ismert és szokásos módját használták fel. És e mód nem volt más, se Jeruzsálemben vagy Rómában, se Athénben vagy Alexandriában, mint iskola alapítása, tanítványok gyűjtése, nyilvános helyeken és tereken való szónoklás és disputa. A görök bölcsesz előbb tanítványokat gyűjtött maga köré s aztán elvonult azután egy árnyas kertbe, erdőbe vagy esarnokba, s ott előszóval többnyire párbeszéd, katekizáló módorban oktatta őket. Az Úr Jézus is tanai terjesztésében teljesen korának ez eszközt használta fel. Valóban Krisztus és a nevesebb görök bölcsék között eszmék terjesztésének módjában meglepő a hasonlatosság.

Ismerjük Szokratesz, Plató vagy Arisztotelész módszerét és a módszer teljesen felfalható az Úr Jézus eljárásában. Tanítványokat választ, az Olajfák hegyének árnyas fái alatt a galileai tenger festői szépségű partjain tanítja őket, fellép nyilvánosan is a zsinagógákban, a tereken, disputál a kor és hazája vallás eszméinek fő képviselőivel, az írástudókkal.

Természetes, miszerint sok főbenjáró mozzanat van, ami az Úr Jézus tanítói eljárását lényegesen megkülönbözteti a bölcsékétől. Mindenek előtt az, amit már kortársai is megfigyeltek, hogy t. i. ő mindig úgy beszél, mint aki „potestatem habet.” Az ő kijelentéseiben semmi sines a bölcselők ingadozásából, határozatlanságából és skepsziséből. Mondatai nem az elmosódó körvonalakban leszűrt egyéni vélemény elmondása, hanem határozott, a szigorú tárgyilagosság eles jellemével bíró kinyilatkoztatások. Mily határozott, pedig mennyire szubtilis tartalmú például a kijelentése: „Aki lát engem, látja az Atyát,” vagy egy másik: „mielőtt Ábrahám lett, én vagyok”.

Második sajátos jellege az Úr Jézus eljárásának a már említett erős szándék, hogy tanai egy általa kontemplált és csirájában alapított szervezet, az egyház által az egész világon elterjedjen. Egy bölcselő se kívánta ennyire kifejezetten és feltétlenül a tanai fenntartását és elterjesztését. Sőt inkább jelezték tanaiaknak,

eszméiknek a jövőben való tökéletesbülését, evolúcióját, Jézus Krisztus ellenben megfenyíti azokat, akik csak egy jöttát hagynának el az ő tanaiból. „Ég és föld elmúlnak, de az én igéim el nem múlnak.” Tanait az emberre nézve az életcéll, a boldogság kizárólagos eszközeinek jelenti ki, s ezért nemese értelemben véve a szavakat, szenvedélyesen agítal, a tanai terjesztése és fentartása érdekében. Mennyire jellemző e szempontból a Simon farizeus házában a bűnbánó Mária Magdolna védelmére tett kijelentése, hogy ahol csak hirdetni fogják az evangéliumot, ismerni fogják az ott lefolyt eseményt is. Azt mondhatjuk, szüntelenül a tanai minél szélesebb körben való elérésére gondolt és feltétlen bizonyossággal számított.

Kettőt kívánok e gondolatokból kiragadni és b. figyelmükbe ajánlani. Először az utóbb említett Krisztusi szándékot, hogy igéi, eszméi elterjesztessenek, másodsor pedig azon eszközt, vagy mondjuk módszert, amely szerint ez eszmeiket Krisztus és az apostolok terjesztették.

És sietek kijelenteni, hogy az Úr Jézus mily szigoruan megkívánta tanainak a maguk hamisítatlan mivoltukban való fentartását, ép oly kevéssé szándékozott a terjesztésre nézve valamely változtathatlan módszert, eljárást statuálni. Önmaga a korak, hogy úgy mondjam divatja szerint járt el, s bizonyára eszméi örökösének se szándékozott más parancsot adni, mint hogy a tanai terjesztésében koruk szokásaihoz alkalmazkodjanak. Az ige, és tan örök és változhatlan, s ez képezi az Egyház mindenkor konzervatívizmusának a magyarázatát, a hirdetés módszere változó, korszerű s ez jelöli meg az egyház alkalmazkodásának természetét és határát. Így lesz az egyház tanmodorára nézve is mindig régi, s mindig új, mindig agg és örökké ifjú, mindig ősi, s mindig modern.

Ezek után tekintünk szét a mi modern életünk óriási, szinte beláthatatlan méretűvé vált mezéjén. Mily módszert, mily eljárást követ a jelen kor az eszmék megismertetése, megkedveltetése és minél szélesebb körben való elterjesztése érdekében? Azt-e, amit Krisztus és az apostolok korában használtak? Határozottan nem. Az egyes ember szava a jelen korban sokkal inkább lesz a pusztában kiáltónak szava, mint hajdan. Ma az eszmék propagálásának és érvényesítésének, azt mondhatjuk, kizárólagos eszköze a számtalan példányban megnyomtatható és terjeszthető sajtótermék. Tévedés és túlzás nélkül állíthatom tehát, hogy a krisztusi eszmék örököséi korunkban isteni kifejezett akarat folytán kötelezve vannak a katolikus sajtó megteremtésére, ápolására és minél teljesebb felhasználására. Lelkiismeretbe vágó kötelességünk, hogy két kézzel, a legnagyobb érdeklődéssel, szellemi és anyagi áldozatok árán is felkaroljuk a sajtót, hogy a krisztusi eszméket, az üdvösség tanait e nagy hatalommá lett eszköz felhasználásával az emberiség különböző rétegeiben megszilárdítsuk.

Nagyon szeretnék itt illő szerénységgel és alázattal szemrehányást tenni az Egyház azon főképviseletoek, kik a legközelebb mult időkben a krisztusi szellem örökségének letéteményesei voltak.

Mert talán túlzott konzervatívizmusból, amennyiben a hagyományokhoz való ragaszkodást a lényegét képező tanon kívül a tan hirdetésének módjára is átvitték, keveset, vagy éppen semmit sem törődtek a sajtóval. Nem én

állítom, minden erre vonatkozó értekezés, újsági cikk és szónoklat egyértelműleg kijelenti, hogy sok a mulasztás, sok a pótlendő és helyrehozandó. A hosszabb és ügyis hiába való valódos helyett e mulasztásnak csak egy káros következményére mutat rá. Ez nem az, hogy a nép milliói között a Krisztus tanai nem terjedhettek el oly arányokban és intenzitással, mint Krisztus akarta és parancsolta, mint ezt e főszegek tanok megérdemelnék, s amint azok a sajtó idejében való lelkes felkarolása mellett elterjedhettek volna. Ezt a mulasztást talán könnyű volna most az él-redés, a fejeszmélés napjaiban pótolni.

De mérhetetlen káros következménye a mult mulasztásának, hogy míg mi elhanyagoltuk a sajtót, felhasználták mások, felhasználták a Krisztus és tanainak ellenségei, felhasználták a farizeusok és irástudók, vagyis az újkor racionalista bölcsészei és szépírói felhasználták az anyagi hasznót ultima raciónaknak tekintő zsidók, felhasználták a tudomány, művészet, politika, szociológia és hírközlés szolgálatában, de mindig ily Krisztus ellenes, elvetemült szeltemben.

Ezért a sajtó, melyet elhanyagoltunk, mintegy böszt áll rajtunk. Nagy hatalommal, gyilkos fegyverrel lett az ellenségeink kezében és tudjuk, hogy ők ellenünk használták is e fegyvert.

Használták, mert diszkreditálták, sárral dohálták Krisztust, az ő Egyházát, különösen papjait, mint egykor az Urat a csöseselék. Tulzást nélkül mondhatom, hogy a közel multban is tövisel koronázták, farizeusi térdhajtásokkal gúnyolták, arculverték és megköpdösték a Krisztus misztikus személyét, a katolikus Egyházat.

És a sajtó ez elhanyagolása, ellenünk fordulása kétszeresen nehézzé teszi a mi helyzetünket.

Hisz nemcsak arról van immár szó, hogy az elhanyagolt sajtót felkaroljuk, hogy megteremtjük a krisztusi eszmék szolgálatában álló katolikus sajtót, hanem arról is, hogy a hozánk ellenséges antikrisztianus sajtó támadásait kivédjük, s Isten segítségével legyőzzük. Valóban úgy kell munkálkodnunk a katolikus sajtó-ügy terén, mint egykor a templom építői: egyik kezünkben a szerszámmal, a másikban a fegyverrel.

Ezért a gyakorlat terén a papnak kettős kötelezettséget kontemplálom a sajtóval szemben: a harcos és az építő kötelezettséget.

I. Harcolnunk kell a rossz, a keresztényellenes sajtó ellen. A keresztényellenes sajtó erkölestelen mivolta különösen abból tűnik ki, hogy a tömegek két bünére alapítja existenciáját. E két gyöngeség a szenzáció éhség, és a naivság, mely csak a külsőtől, a dolgok formájából ítél. Ezért a rossz sajtó állandóan szenzációban és reklámban utazik s a szegény nép felül neki. „Mundum vult decipi.”

Nem az igazság, nem a való tényállás megismertetése a cél, hanem a kíváncsiság feleségázása, a képzeldés felkorbácsolása, a kedély bünös izgatása. Ezért elmondhatjuk, hogy tán az ördög se oly könnyelmű a hazugságban, mint a büszke, modern sajtó, aminek nagyon sokszor mi isszuk meg a levét. Mert hisz mi ingerelné jobban a fantáziát, mint egy pikáns ízű papi botrány.

A reklámról se mondhatok jobbat. Mert jó bornak nem kell céger s minél nagyobb reklámmal csinálnak valami mellett, annál valószínűbb a csalás, a becsapás. Természetes, hogy a mi sajtónk a szenzáció vadászat és becsapó reklámozás útján nem követheti az antikatholikus sajtót. S e miatt kénytelen a rövidbebb húzni mindaddig, míg népünknek két hibája, szenzáció

éhsége és említett naivsága megvan. A mi feladatunk tehát egyrészt a népet érettebb gondolkodásra, okosságra nevelni, felvilágosítani, másrészt, amennyiben módunkban áll azon munkálkodni, hogy oly sajtótörvény hozassék, mely a hírlapi hazugságot, rágalmat, csalást szigorúbban bünteti. Ne hagyjunk azonkívül egyetlen rossz akaratú közleményt se válasz nélkül, mutassuk ki a hazugságot, a maliciát, a sokszor nekünk tulajdonított hibákat. És erélyes cáfolatainkban ne járjunk el keztücs kézzel, hanem kövessük az Úr Jézust, ki kora irástudóit a „progenies viperarum” epitetonnal illette. Ez a nemzedék forgatja ma is oly sérényen a tollat.

De nemcsak a szenzáció vadászatot és becsapó reklámozást üldözzük, hanem a befolyásunk alatt álló néprétegekben indítsunk irtó háborút az ezen eszközökkel dolgozó lapok és folyóiratok ellen. Épen az Egyházi Közlöny legutóbbi számában olvasom, hogy egy francia püspök néhány lap olvasását halálos bün terhe alatt tiltotta meg híveinek.

Ehhez hasonló dolgot tehetünk mi is. A magyar kath. egyház oly, talán szerencsésnek mondható stádiumba jutott, a mikor nem szabad taktikázni, itt-ott a béke kedvéért szemet húnynia, szeliden tűrnie, hanem nyílt viadalban kell ütni-vágni, ütni, lehetőleg minden csapásra úgy, hogy kék folt maradjon a helyen. Nem kell aggályoskodnunk a felebaráti szeretet megsértése miatt, mert hisz az ördögöt szabad ütni, egy-egy híres napilap szerkesztője pedig nem egyébb, mint az ördög kunyhója, ahol hazugságot, szellemi és erkölcsi mérget főznek.

II. Ami a papság másik irányú tevékenységét illeti, t. i. az építő munkát, ezt három pontban foglalom össze.

1. A katolikus sajtónak közvetlen pártolása. Rendeljünk még áldozatok árán is annyi kath. lapot, folyóiratot, amennyit csak lehet, s tüntetően ne olvassunk ellenséges tendenciájú lapokat.

2. Terjesszük a kath. sajtó termékeit. Terjesszük oportunte, importune. Rendeljünk mutatványosztamot, s osszuk ki a lapolvasó hívek közt. Csináljunk a kath. sajtó termékek mellett — tisztességes reklámmal. Emeljük ki híveink előtt beszédeinkben, s magán érintkezéseink alkalmával a kath. sajtó jelentőségét, mutassuk ki, mennyire összefügg annak sorsa ami letérdekeinkkel.

Egy szóval ne nyugodjunk addig, míg híveink úr és szegény polgár, katolikus szellemű lapokat nem olvasnak. Ünnepek vagy mulatságok tiszta jövedelméből némi, bármily csekély percentet juttassunk az orsz. kath. sajtó céljaira, nem épen azért az esetleg néhány fillér segélyért, hanem hogy az ügy fontosságát a köztudatba ezáltal is átvigyük.

3. Legyünk mi önmagunk is a sajtó munkásai. Nem részletezem e téren a pap teendőit, hisz ezeket úgy is ismerjük. Irjunk mi magunk is minél több, minél jobb és szellemesebb mindenféle fajta cikkeket. E részletezés helyett azonban rámutatok ezúttal az írói készség egy korai fejlesztésére. Már a szemináriumban nevelni kell a növendékekben az ügyes tollforgatásra való készséget. Végeztessünk velük némi stílusgyakorlatot. Kimondhatatlanul károsnak tartom, hogy a theologia négy évfolyama alatt a növendékek nem írják irásbeli dolgozatokat s talán a stíl fejlesztése szempontjából értékes olvasás is kevés. Egyik-másik növendék a VIII-ik gimnáziumban már igen csiszolt irályú, olykor irodalmi színvonalú dolgozatokat készít, de a négy év alatt kijön a gyakorlatból. Mert évenként az a prédikáció s egy-egy önképzőkori verszet, mint komoly stíl-gyakorlat nem jöhet számi-

tásba, 2—3 hetenként minden évfolyamban irásbeli dolgozatokat kellene kitűzteni az egyházi történelem, vallásos művészetek, szentek élete köréből s e dolgozatokat főképen a magyaros, világos és csinos stílus szempontjából gondosan, utólagos hibajavítással komolyan megbírálni.

Igy elérnök azt, hogy átlagosan minden az életbe kikerülő pap értene a toll forogtatáshoz. Már maga a készség is impulzusul szolgál a további írogatásra. Nem tartalomban, mert kikapcsolatlan bányá fölött járunk, hanem anyagi eszközökben.

A kath. sajtó szegény. Kevés a pénz az írók honorálására, a technikai eszközök költségeinek fedezésére. Ezért szükséges, hogy önkényes írógárda segítse s e gárda tagjai első sorban a papok lehetnek.

A tulajdonképeni cikkírásán kívül segítségére lehetünk a kath. napisajtónak a hírközléssel is, amire azonban a könyvnyomtatás mellett már nincs nagy szükség.

Arról, hogy a sajtó pártolásban mit tehetne még a papság, nagyon sok gondolatot vehetnek fel. Így a kath. olvasókörök, népkönyvtárak, kisebb irodalmi körök, vidéki nyomdák stb. alapítását. Feladatunk azonban a témának csak általános jellegű tárgyalását tekintetem, s ezért ezen igen fontos, de a helyi viszonyoktól függő teendőket csak megemlítem.

Célszerűnek tartanám, hogy lehetőleg minden koronagyűlésen legalább évről-évre egy kis sajtó referáda legyen. E referáda tárgya volna, beszámolás a kath. ellenes sajtó magatartásáról és a kath. sajtó előmeneteléről, térfoglalásáról vagy esetleg tévesztéséről.

Mindenki helyesnek fogja találni azon végkövetkeztetésemet, hogy nem korszerűtlen, nem is fölösleges a kath. sajtó ügyével igen komolyan, odaadó, szenvedélyes érdeklődéssel foglalkoznunk, mert melységben meg vagyok győződve, hogy az a harc, mely a kath. ügyre nézve oly szerencsés előjelek között indult meg, hogy immár némi győzelemről, térfoglalásról is beszélhetünk, ez az élet-halál harc a sajtó terén, ott különösen a napilapok hasábjain fog eldőlni. Az a kérdés, ki keríti állandóan hatalmába a sajtó útján a közvéleményt és közhangulatot? Azé lesz a jövő, a vezérszerep politikában, kulturában és közéletben.

Kath. Népszövetség.

Ozsdola.

Ozsdolán július hó 26-án alakult meg a Katolikus Népszövetség. A szabadban tervezett gyűlés a közbejött eső miatt az iskola termében folyt le több száz ember jelenlétében. Tamás Dávid helybeli alesperes-plebánus lelkes megnyitó beszédében ismertette a Katolikus Népszövetség célját, esetetve a mai társadalmi viszonyokat, a melyek minden jó katolikus magyar embert egy táborka csoportosulni kényszerítenek.

Ezután a központból kiküldött Früchtl Ede tartott lelkes szónoklatot, amelyben a Népszövetség felállításának szükségességét hangsúlyozta, kimutatóan, hogy mily nagy erő rejlik a Népszövetségben való tömörülésben s buzdította végre a hallgatóságot, hogy lépjenek minél többen a katolicizmus harcoló katonái táborába, a Katolikus Népszövetségbe.

Ezen gyűjtő szavak hatása alatt a nép lelkesedve egyhangúlag kikialtotta a Népszövetség megalakulását, Tamás Dávid alesperes-plebánost választva meg igazgatónak. A tagok beiratkozása meg mindig folyik.

H I R E K.

Bardocz István.

1843—1908.

Július 24-én déli 12 órakor szomorúan kezdetek zúgni a kozmási templom harangjai. A tornyon gyászlobogót kezdett lengetni a szél. Minden jó lélek összerendezett, minden ajak felsóhajtott: „Meghalt a mi jó öreg papunk!” Igen, most már csakugyan meghalt Bardocz István kozmási plebános, ki nagy szenvedései közepette annyiszor volt az élet és halál mesgyéjén, most már túl van s nincs kétség utáin.

Tipikus alak, igazi falusi pap volt. Közepes tehetség, de törhetetlen akaratú, nem mélyen járó ész, de találékony, a feladatok és teendők kitűzésében nem nagyon előrelátó, de szerfelett gyakorlatias. Mint papnak mindenre kiterjedt a figyelme úgy a tisztán lelkieken, mint a gyakorlati lelképásztorkodás világi vonatkozása irányában. A társas érintkezésben vidám kedély, csaknem tulzása csapó vendégserzetet, nyájaság, önfeláldozó baráti érzés jellemzi leginkább, de emellett lobbanékony, csekély vagy képzelt bántalmakra túlságosan érzékeny, sőt nem ritkán egészen a fekézhetlen hüvelűt nagyfokú kitörésszerű indulatos vala. Köriből ilyenek ismerték őt, kik közelebb állottunk szívéhez. Jóságáért, derült kedélyéért, önfeláldozó barátságáért szerették őt, mint mindenki, ki csak valaha látt, de néha féltünk is tőle és aggódtunk, mint házi tűzhelyének a teljes bizalmának részesei.

Szenvedni nagyszerűen tudott, de volt is módja megtanulnia, mert sokszor s nagy betegségek gyötörték. Mint gyarló ember nyögött és jajgatott, de mint keresztény és pap az Úr akaratában megnyugodott. Deus quum aurat, eastigat, szokta mondani. E bizalom és csodálatos szívóssága sokszor valóban a sir széléről szólította vissza, hogy még egy ideig hordozza kinyújtott karjait. Ám a test és szenvedő lélek sokat megbir, de nem bir meg mindent. Gyengült, sorvadt s lelki ereje is egyre fogyott. Legutolsó hónapjaiban szánandóan gyöngye vala, de végső napjaiban a bűnbánat és kegyelem megerősítette. Szomszédja és kipróbált régi barátja K o n c z István alesperes, plebános állott betegágya mellé s a legnagyobb lelképásztori gondossággal s a leggyöngédebb szeretettel készíté el utolsó útjára. Anyagi ügyeit elrendezve, emberekkel és Istennel kibékülve, a vallás szentségeivel megerősödve jámboran mult ki. S hogy a költő szép szavait újból ismétellem, most már túl van s nincs kétség utáin.

A kozmási plebániát huszonkilenc éven át pásztorkolta. Új nemzedék nőtt fel gondos és munkás kezei között, kik közül ma többen a világi és egyházi közpályákon kiváló sikerrel működnek. A község szellemi arculata mondhatnám egészen és szerencsésen megváltozott az ő papi munkálkodása alatt. Szeretet és tisztelt környezte. Hívei támogatásával pompás plebániákat, iskolát és kántori lakást épített, templomát pedig egészen új és diszes ruhába öltöztette, temetőt létesített, szóval szorgalma és ügybuzgósága örvendően termé hasznos gyümölcsöt. A két talentumot, melyet a menyneji gazdától nyert, hasznosan értékesíté. S mint elparentaló szónoka találón mondá ravatala felett, más két talentumot nyert, melyek apró pénzre váltva most már a hitközség anyagi és szellemi fejlődését eszközlik.

Földi részeit folyó hó 27-én helyeztük nyugalomra a templom kerítésében, az általa előre kiválasztott helyen. H o s s z u Ferenc kerületi

főesperes, plebános végezte a temetést s celebrálta a requiemet, a gyászbeszédet pedig Antal Jozsef menasági plebános tartotta. Mintegy 33 pap és papjelölt állta körül koporsóját, a hívek seregei még a szomszéd községekből is sűrű rajokban gyülekeztek össze végső tisztességre és Istenhozzádra. S most már esdesen alszik a megszentelt sírban, de emléke él a dicső feltámadásig. Testvére B a r d o c z Mihály szentkatolnai kántortanító és hozzátartozói még egy ideig ott zokognak sírja mellett és hullatják a bánat könnyeit, de lassankint vigasztalást lennek nekik is a tudatban, hogy a megboldogult nem élt hiába s nem halt meg egészen.

Van feltámadás, van örök élet! Hiú panna szal ne zavarjuk siri álmaikat! A hívek papot, a kisdédek atyát, a család szerető családtagot, sokan sokat veszettek benne, én mindent. Őszi hervadásra, levelhullásra sejtettem halálát s ime itt hagyott a termő nyár derekán. Mintha még a halálban is nem sívár enyészetet, hanem vimentes áldást akart volna örökül hagyni. Élete áldás volt, emléke legyen áldott! B. Gy.

— **Kegyelmes püspök urunk** miként a szerkesztői üzenetekben is olvasható, Reichenhallban augusztus hó 12-ig maradt.

— **Prímícia Szászrégenben.** Jakubek István, városunk szülőltje, e hó 26-án mutatta be Istennek első szentmise áldozatát. Amint az oldtárhoz lépett először áldozni, kezeiből felemelkedő áldozatának illatát megérezők s első áldozata szíveink áldozatává lett. Manufectora Rácz István esperes-pleb. volt; az ünnepi szónoklatot Szilveszter Ferenc marosvásárhelyi gimn. tanár tartotta. Szentmise alatt a városi ének- és zenekar adta elé a változó részeket. A város lakói nagy számban vettek részt az első áldásban és áldozatban. Olyan volt nekünk e nap, mint a melyet az Úr szerzett, hogy ezáltal is közelebb venjen magához. Szívöl gratulálunk az újművés papnak! Ad multos annos!

— **Köszönet.** Br. Huszár Károlyné született Nemes Mária grófnő Ömeltősága gyönyörű ornatust ajándékozott a szászrégeni anyaegyháznak. Hányiszor találta ki már templomunk fűtős szükségleteit a környék jövevő grófnője; most is kifogyhatatlan szívóssággal segített szegénységén. Uram! Ó szereti a te házad ékeségét és dicsőségét lakóhelyét; fizess meg érte, mert mi csak csekély köszönetet mondhatunk kegyességéért. Isten fizesse!

— **Mezőgazdasági kamarák.** Magyarország nemzeti vagyonsodásának három édes szülőltje kereste eddig a kenyerét: a földmivelés, az ipar és a kereskedelem. Hazánknak e három gyermeke az állami élet futásában változó szerencsével küzdöttek az apaiszeretetért. Legtovább bírta ezt a szeretetet a földmivelés. Sokáig, hosszú századokig ő volt Magyarország elsőszülött, legfellebbebb, legedesebb gyermeke. Szabadon nőtt, erősödött, izmosodott, nem szivták el kiskorú testvérei életerejét, ő volt a parancsolója a nagy magyar földnek, belőle élt az egész haza.

Jött aztán a kultúra. A civilizáció szűk ruhába bujtatták a földmivelést, meghúzták a szántás-vetés, termelés határait, szétforgácsolták kisbirtokokra a földet, hogy könnyebben pusztuljon. A magyar népnek azt a 70 százalékát, kik a földmivelésnek esküdtek hűséget, a szabad uzsora és szabad család karáimjai közé hajtották, melynek korlátain kívül szüntelenül pergett a dob a magyar föld felett. Lassanként kiskiltott a föld a magyar nép lába alól. Ami kisbirtok megmaradt, az aránytalanul eladósodott. Az elsőszülött kenyér nélkül maradt.

A másik két testvér több jelszóval, mint erővel, szédítőbb álmokkal, mint igazabb eselkévessel lépett a porondra s a földmivelő Magyarországot egy csapásra ipari és kereskedelmi allammá akarta változtatni. Évekig hajszolt bennünket a magyar ipar láza, mely nincs s évek óta hanyagoljuk a magyar földmivelést, mely volt. Ha a milliókat, miket a „magyar ipar” telhetetlen gyomrába dobtunk, a földmivelésre fordítjuk, vagy ha nem is a milliókat, legalább a gondot és törődést, akkor ma két világresznek vagyunk a kazzad éléskamrái! Így meg üres az éléskamránk — de üres a gyomrunk is.

Végre úgy látszik, mégis csak visszahelyezik a mostoha gyermeket elsőszülöttségé jogaiba. Szeretettel fölkarolják épen arról a részről a földet, ahol legmostohább bántak vele. A kormány helyreíti mulasztásait, midőn törvényjavaslatot készít mezőgazdasági életünk megmentésére.

Ez a törvényjavaslat megteremtí a mezőgazdasági munkáskamrákat.

Mit akar evvel a miniszter? Érdekképviseleti szervezetet adni annak az elhanyagolt földmivelésnek, mezőgazdaságnak, mellyel az 1848-iki nagy átalakulás óta a legkevésbé sem törődtek.

A mezőgazdasági kamaráknak feladatuk lesz első sorban képzett, okos, földjükkal praktikusán élni tudó gazdákat adni az országnak. Feladata lesz a kamarának, hogy a gazdatársadalmat érdeklő törvények és rendeletek végrehajtását szorgalmazza és ellenőrizze, hogy a mezőgazdasággal kapcsolatos közigazgatás működését kiegészítse. Nagy jelentőséget tulajdonítunk a kamarák keblében megengedett szabad társulásnak, szövetkezésnek, testületi tevékenységnek. Nyilvánvaló dolog, hogy ami eddig is a mezőgazdasági népen még menthető volt, azt a szövetkezetek mentették meg.

Főcélja lesz még a munkáskamráknak a társadalmi és agitatorius tevékenység kifejtése. Felkeresni az érdeklődőket és tehetségeket, mozgósítani és tömöríteni a mezőgazdaság érdekében, épügy, mint ahogy eddig a magyar iparért tették. Sehoh sem lesz hálásabb vállalkozás, mint épen ezen a téren.

Csak ismét attól kell tartanunk, hogy a hazafias felbuzdulás és lelkesedés tüze mihamar pernyévé válik a legüdvösebb törvény mellett is. Mert hát ilyen a magyar.

Sz. U.

— **Távozó katonák.** A várban állomásozó 50-ik gyalogezred zászlóalja, e hó 4-én a nyári hadgyakorlatra távozott és csak szeptember 13-án tér vissza állomás helyére. A 31-es katonák e hó 18-án fognak elutazni.

— **A szamosújvári Kovrig leány árvain-tézet kezelő bizottsága** pályázatot hirdet kilenc leányárvaházi alapítványos helyre. Az alapszabályok 3. § alapján felvétetnek hazai illetőségű örm. kath. szülőktől származott, egészen vagyontalan árvaleányok betöltött hat éves kortól betöltött 12 éves korig; és pedig elsősorban a Kovrig-esaládból származott vagy azzal rokon-, második sorban örm. atyától és örm. anyától — és harmadik sorban örm. atyától vagy örm. anyától származott árvaleányok. A folyamodványok „Kovrig leány árvain-tézet kezelő bizottságának Szamosújvár” címre folyó év augusztus hó 23-ig Bárány Lukács plebánoshoz küldendők. A folyamodványhoz a felveendő árvaleány keresztlevele, egészségi, iskolai és himlőoltási bizonyítványa, továbbá a vagyontalanság igazoló hatóságai bizonyítvány és a szülők vagy szülő elhalálozási bizonyítványa is melléklendő. A vagyontalansági bizonyítvány az illetékes örm. kath. lelkész vagy ilyenek nem létében az ille-

tekes róm. kath. lelkész által látta meg. A múlt évben beadott folyamodványok okmányai megújítandók. Szamosújvárt, 1908. július hó 22. Kezelő bizottság.

— **A futaki r. k. templomban** felállított új orgona felülvizsgálása és átadása alkalmából felvett jegyzőkönyv örömmel konstatálja, hogy mestere a kor minden technikáját és vimányát alkalmazta benne és kiemeli a szebbnél-szebb modulációk gazdag kincséből, az összhang hataimas hangját, fölséges akkordjait és hatalmas erejét, mellyel a nagy góttstílusú templomot teljesen betölti, és elismeri, hogy Rieger Ottó orgonagyáros olyan művet nyújtott, melyhez hasonló kevés van az Alföldön. — Ez alkalommal felemlítjük, hogy ugyancsak Rieger Ottó előnyösen ismert orgonagyáros építt a budavári Mátyás templom részére az Ó-Felsége által adományozott 80 változatú hatalmas orgonát is, mely ez idő szerint a főváros legnagyobb orgonája lesz, továbbá a Budapest Terézvárosi templom részére 40 változatú, az Örökimádás templom részére 20 változatú s még számos más orgonák építésével van megbízva.

— **A katolikus tanítói segélyalap.** Vettük és adjuk a magyarországi lat. és gör. szert. róm. kath. tanítók segélyalapja vagyonáról a kezelő egri főkapitány által benyújtott, felsőbb helyen pedig felülvizsgált és helyesnek talált 1907. évi számadás kivonatát, melyet a következőkben foglal össze a kimutatás: Vagyonállás 1906. év végén. 1. Négy százalékkal kam. magyar járadékkötvényekben (névérték szerint) 137.000 kor. 2. Cherny Antal egykori nagyrippeni alesperes-plebános alapítványa négy százalékkal kam. magyar járadék kötvényekben (névérték szerint) 25.000 kor. 3. 6 db. bazilika sorsjegy á 17 kor. 102 kor. 4. Magán kötelezvényen 100 kor. 5. Takarékpénztárnál négy százalék kamatra tőkésítve 28.000 kor. 6. Kézpénzmaradvány 5003 kor. 84 fillér; összesen 195.205 kor. 84 fillér.

I. Fejezet. 1907. évi bevétel. 1. §. A múlt évi kézpénzmaradvány 5003 kor. 84 fillér. 1. §. Összege 5003 kor. 84 fillér. 2. §. Az egyházmegyéek gyűjtéseiből befolyt: a) az esztergomi érseki megyéből 558 kor., b) az egri érseki megyéből 465 kor. 64 fillér, c) a besztercebányai püspök megyéből 152 kor., d) az eperjesi gör. szert. kath. püspöki megyéből 501 kor. 66 fillér, e) az erdélyi püspöki megyéből 208 kor., f) a győri püspöki megyéből 88 kor., g) a kassai püspöki megyéből 128 kor., h) a nagyváradai lat. szert. püspöki megyéből 322 kor., i) a nagyváradai gör. szert. püsp. megyéből 10 kor., k) a nyitrai püspöki megyéből 139 kor., l) a pécsi püspöki megyéből 91 kor., n) a szamosújvári gör. szert. püsp. megyéből 2 kor., o) a szepesi püspöki megyéből 116 kor., p) a szombathelyi püspöki megyéből 150 kor., q) a veszprémi püspöki megyéből 61 kor., r) a pannonhalmi főapátság egyházi területe részéről 48 kor. 2. §. Összege 3333 kor. 90 fillér. 3. §. Tökek (értékpapírok és takarékpénztári betétek) kamatai 7716 kor. 98 fillér. 4. §. Végrendeleti hagyományból: Az esztergomi érseki megyéből Szaift János volt nyitra-egerszegi plebános hagyatékából 101 kor. 62 fillér. 4. §. Összege 101 kor. 62 fillér. A bevételek összesítése: 1. §. Összege 5003 kor. 84 fillér. 2. §. Összege 3333 kor. 90 fillér. 3. §. Összege 7716 kor. 98 fillér. 4. §. Összege 101 kor. 62 fillér. Összes bevétel 16156 kor. 34 fillér. II. Fejezet. 1907. évi kiadás. 1. §. Az 1907. évben felosztás alá eső (alapsz. 6. és 7. §§.) összeg számlájára: a) A közp. bizottság által megszavazott ösztöndíjak címén kiadott 3074 kor. 10 fillér; b) segélypénzekre 4129 kor. 70 fillér; c) az orsz. kath. tanítói árvaoházról és a hátrányosoktól a hátrányosoktól

kezelt alapjába áttételt 2064 kor. 84 fillér; d) a netán létesítendő orsz. kath. tanítói tápintézet külön kezelt alapjába áttételt 1032 kor. 42 fillér. 1. §. Összege 10301 kor. 3 fillér. 2. §. Vegyes kiadások: a) Nehai Majorossy János kalocsai nagyprépost által a segélyalapnak hagyományozott és 1905. évben már elszámolt 1000 korona után kivetett kincstári illeték fejében 100 korona; b) nyomdai, póstai stb. stb. költségek 31 kor. 43 fillér. 2. §. Összege 131 kor. 43 fillér. A kiadások összesítése: 1. §. Összege 10301 kor. 6 fillér. 2. §. Összege 131 kor. 43 fillér. Mérleg: összes bevétel 16156 kor. 34 fillér. Összes kiadás 10432 kor. 49 fillér. 1908. évre átvettendő kézpénzmaradvány 5723 kor. 85 fillér. A segélyalap vagyonállása 1907. év végén: 1 négy százalékkal kam. magy. járadékkölesönkötvényekben (névérték szerint) 137.000 kor.; 2. Cherny Antal egykori nagyrippeni alesp. plebános alapítványa négy százalékkal kamatozó járadékkölesön kötvényekben (névérték szerint) 25.000 kor.; 3. hat db. bazilika sorsjegy á 17 kor. 102 kor.; 4. Magán kötelezvényen 100 kor.; 5. Takarékpénztárakban négy százalék kamatra tőkésítve 28.000 kor.; 6. Kézpénzmaradvány 5023 kor. 85 fillér. Összesen 195.925 korona. A létesítendő országos katolikus tanítói árvaoház alapjáról a kezelő egri főkapitány által benyújtott, felsőbb helyen felülvizsgált és helyesnek talált 1907. évi számadás kivonata. Vagyonállás 1906. év végén: 1. Egy db. 1870-iki magy. kir. nyerevény kölcsön jegy (névérték szerint) 100 forint vagyis 200 kor.; 2. négy százalékkal kamatozó magy. járadék kötvényekben (névérték szerint) 75000 kor.; 3. négy százalékos földterhermentesítési kötvényekben (névérték szerint) 10000 ft. vagyis 20000 kor.; 4. takarékpénztárban négy százalékos kamatra tőkésítve 11200 kor.; 5. egy budapesti takarékpénztári betétkönyvön 1891. nov. 7-től tőkésítve 108 kor.; 6. Kézpénzmaradvány 720 hor. 6 fillér. Összesen 107.228 kor. 6 fillér.

— **Kérem a katolikus társadalomhoz.** A szegény házasulandókat segítő Regis szent Ferenc János egyesület, mely különösen a vadházasságok megakadályozása és megszüntetése terén megbecsülhetetlen missziót tölt be és eddigi működése alatt sok ezer párnak adott alkalmat keresztény családi otthon alapítására, most kénytelen jóakaróhoz fordulni, mert az egyesület anyagi erejét a legutóbbi segélyezések annyira kimerítették, hogy a legnagyobb anyagi zavarokkal küzd. A keresztény társadalmi élet alapja a család és éppen azért reméli az egyesület, hogy törekvéseiben, mint eddig is, számíthat a katolikus társadalom legszélesebb rétegeinek támogatására, különösen most, mikor a támogatás nélkül kénytelen volna eddigi áldásos működését beszüntetni. Az elnökség éppen azért bizalommal fordul a katolikus társadalomhoz kegyes adományokért, melyek pénztárukhoz (Zatkovics Béla káplán. Budapest, V. Lipót-tér 9., plebánia) küldendők. Az elnökség a nemes cél érdekében a legesélyesebb adományt is hálás szívvel fogadja.

— **Szent Péter templomának orgonája.** Az ember el sem hinné, hogy a római Szent Péter templomának eddig nem volt állandóan orgonája. Attól féltek, hogy a pompás festményeket elállaná s hogy kisebb fajta orgona nem hatolna el az óriási méretű templom minden zugába. X. Pius pápa most elrendelte, hogy a templomban a hely fenségének megfelelő, óriási méretű orgonát állítsanak föl. A kiküldött bizottság úgy fog rendelkezni, hogy az orgona felállításakor a fentemlített hátrányokat kiküldjék.

— **Foglalás a közlegelőből.** A földmívelési és az igazságügyi miniszterek egyetértőleg kimondották, hogy ha a közlegelő tulajdonosai közül valamelyik az öt illető osztaltnak hányadrész fejében egy darabot önhatalmulag elfoglal, az birtokháborítást követ el, melyet bírói keregettel kell megtorolni. Ha a többi közös birtokos nem akar a bírósághoz folyamodni, akkor a földmívelési miniszter maga indít pört a háborítás miatt.

— **Május elsejének ára.** A kereskedelmi miniszter kiszámította, hogy a május elsejére erőszakolt munkásnappal mibe kerül a munkásoknak és mibe a közzgazdaságnak. Az idén mintegy 151.000 munkás tartott szünetet május elsején. Kevesebb, mint más években. Inkább csak a fővárosiak szünetelnek, a vidékiek közül kevesen, azok is jobbadán félelem miatt. A fővárosi munkásvilág fele része nem dolgozott május elsején. Az ipari és közlekedési vállalatok kárát alig lehet megszámitani, de a munkások bérvesztése e napon kitett 636.548 koronát.

— **A családfo nem mehet Amerikába.** Egy kétségkívül üdvös újítást fog megteremteni a kormány a kivándorlási törvény revíziójával, amelynek egyik nevezetes intézkedése az, amely eltölti, hogy jövőben a családmentartók családjaikat hátrahagyásával kivándorolhassanak.

— **A m. kir. posta és távirtnál** 80 gyakornoki állásra pályázatot hirdetnek; pályázhatnak 18 életévüket már betöltött, érettségizett ifjak. A kolozsvári kerületben 8 állás töltetik be; ezekre a sajátkezüleg irt és születési, orvosi, erkölcsi és iskolai bizonyítványokkal felszerelt folyamodványokat az illetékes főszoalbíró vagy polgármester útján f. évi aug. 15-ig a kolozsvári posta- és távirtnál-igazgatóságához kell benyújtani. Ezenkívül a budapesti igazgatóságánál 16, a kassai, nagyvárad, pécsi, pozsonyi, soproni, temesvári és zágrábi igazgatóságoknál 8—8 gyaakornoki állás töltetik be, melyekre szintén lehet pályázni.

— **„Uj Lap“** a legolcsóbb, keresztény szellemű, politikai napilap. Ezt olvassuk és tesszük ismerőscink körében. Az „Uj Lap“ előfizetési ára: egy óra 1 kor. 10 fill., negyedévre 3 korona 30 fillér. Az „Uj Lap“ 12 oldalos vasárnapi számára külön is lehet előfizetni, egy óra 90 fillér csekély összeggel. Ha egy községben legalább 10 előfizető össze áll s egy cím alatt vitetik az Uj Lapot, akkor tíz példányért egy óra 5 koronával lehet előfizetni, vagyis egy péld. napilap csekély 50, szóval: ötven fillérbe kerül. Bátran mondhatsz tehát, hogy a legolcsóbb az „Uj Lap.“ Ha valaki az „Uj Lap“ elárúsításával óhajtat foglalkozni, keressen a kiadóhivatalnál „Elárúsítási feltételeket.“ Egy kis szorgalommal szép mellékkeresetre tehet szert. — Mutatványzámot készséggel küld az „Uj Lap“ kiadóhivatala Budapest, VIII. ker. Szentkirályi-utca 28. szám.

— **A rendőr.** A rendőr az a személy a közigazgatásban, tekintetes közvélemény, aki szálka minden rendezetlen lelkiismeretű embernek a szemében. Ha felszéd a részeg paszast az utcáról, akkor haragszik reá elsősorban maga a részeg és szidják a járőrelők, mert nem a karjaiba emelve viszi be azt a pricesre. Zavargásoknál ököllel fenyegetik meg a békés polgárok, ha oda üt, ahol fáj és viszont legyavázzák, ha engedi a zavargókat, hogy azok beverjék az ablakokat. Rettenetes patáliát esapnak az emberek, mikor elgázol egy kocsi egy gnyereket s kegyetlenül leszidják a rendőrsőrt, amiért nem tudja megzabolázni a kocsiat, ám próbálja meg felinni azt a kocsiat, amelyen egyegy tótum-faktum örült sebességgel száguld vé-

IRODALOM. MŰVÉSZET.

gig az utcán, menten feljelentik a szegényt s örülnie kell, ha el nem csapják. Szó ide, szó oda, nálunk a rendőr helyzete nemcsak kényes, de valósággal martíromság. Nem mondom én, hogy a mi rendőreink hivatásuk magaslátán állanak. Szó sincs róla. De ha a városok nem tudnak adni egy-egy rendőrnek legalább minimum 80 korona havi fizetést, meg kell elégednünk a jelenlegi, nagy részben félművelt, a katonaságtól kikerült anyaggal és ezt a lehetőség meg kell nyernünk a hivatásnak. A polgárság saját jól felfogott érdeke az, hogy a rendőrnek tekintélye legyen. Am, ha a nagytekintetű közvélemény mindig a háta mögött áll a közrend felforgatóinak és soha nem melltja pártfogására a rendőrt, akkor ne esodálkozzunk, ha egyenruhájának nincs tekintélye, s abban a rendőr maga eldurvul és egyetlen vágya abból mielőbb kivetközni. A közönség művelt része hasson oda, hogy tekintélye legyen a rendőregyenruhának, hogy a vad, rakoncátlan, durva tömeg előtt tiszteletet nyerhessen. Ha ez meglesz, akkor a kolozsvári és gyulafehérvári véres eset nem fog többé megismétlődni sehol e hazában.

— **A Közművelődés szerkesztősege.** A nyári szünet második felében, vagyis augusztus hó 6-tól kezdve lapunkat R a k J ó z s e f theologiai prefektus úr fogja szerkeszteni.

— **Nyergestetői ünnep.** Csikozmáz közsege a Nyergestetőn 1908. évi augusztus hó 2-án d. e. 10 óraker ünnepélyt rendezett az 1849. évi július 31-én a magyar haza és a magyar szabadság védelmében elvzert szekelyek emlékére. Az ünnepély műsora a következő volt: Augusztus 2-án délelőtt 10 óraker az ünnepi szent mise, melyet Konez István tunsádi alesperes-plebános végzett. A szent mise után: 1. Himnusz. Előadta az alsziki tanítóegyesület férfikara. 2. Elnöki megnyitó. Tartotta: Bartalis Ágost. 3. Nyergestetőn, írta dr. Nagy György. Szavalta: Szánthó Ádám képezdei növendék. 4. Nemzeti ima. Előadta az alsziki tanítóegyesület férfikara. 5. Ünnepi beszéd. Tartotta: dr. Nagy György. 6. Hönfidal. Írta: Baka János. Előadta az alsziki tanítóegyesület férfikara. 7. A nyergesi hősök emlékünnepe. Írta: Bálint György főgimnáziumi tanár. Szavalta: Tamás Imre tunsádi tanító. 8. Bezáró beszéd. Tartotta: dr. Balló István.

— **A siker titka.** Maradandó sikerre csak az számíthat, aki valóságos szükségletet elégít ki. A modern fehérnemű tisztítása mindinkább bajosabbá vált, mert egyrészt a por és a városok kigözülése, a gyári füst és korom a tisztátalanítást folyvást növelték, míg a mindinkább szokásosabbá váló finom gyapotszövetet a vegyi fehérítés és az erős dörzsölés által, mit az ósdi fagygyúszappanul való mosás szükségel, tette tönkre. És jött a „Schichtszappan“ feltalálása épen jókor. E szappan majdnem minden erőmegfeszítés nélkül oldja a szennyet és tisztítja a fehérneműt alaposan anélkül, hogy annak szálait megtámadná. De oly sikert ért is el, amely a párját ritkítja. A „Schicht szappanművek“ jelenleg a legnagyobbak az egész európai kontinensen.

* **Felhívás a magánkiadókhoz!** A Szent-István-Társulat a közel jövőben egy nagy hiányt igyekszik helyre pótolni: kath. tanítói könyvtárjegyzéket állít össze és ad ki. E célból megkereste a hazai összes könyvkidókat, akik készséggel bocsátották rendelkezésére alkalmasnak vélt kiadványaik egy-egy példányát. A könyvtárjegyzék minél teljesebbé tétele szempontjából felkéri a magánkiadókat, hogy könyveik egy-egy példányát sziveskedjenek ingyenesen és lehetőleg haladéktalanul megküldeni a Társulat igazgatóságára (Budapest, VIII. Szentkirályi u. 28.) címére, ki azokat bírálatra fogja kiadni, s ha alkalmasak, az esetben az Orsz. Kath. Tanügyi tanács által jóváhagyott hivatalos könyvtárjegyzékbe felveteti és közrebocsátja. Ama magánkiadók részéről, kiknek könyvei a Szent-István-Társulat bizományában vannak, elegendő egy levelezőlapon küldött értesítés, tudatják a Társulattal, hogy nevezett könyveik egy-egy példányát a fenti célból ingyenesen bocsátják az igazgatóság rendelkezésére.

* **„Borromeus“** hitszónoklati folyóirat (Győr; előf. ára 8 kor.) legújabb, 9. és 10. számú derék füzet nagyon értékes, változatos és korszerű tartalommal jelent meg.

* **Petőfi-Könyvtár.** Szerkesztik: Endrődi Sándor és dr. Ferenci Zoltán, a Petőfi-Társaság alelnökei. II. kötet: Petőfi adomák. Összegyűjtötte Baróti Lajos, Kunussy, Szilágyi és Társa kiadása a Petőfi-ház javára. Csak nemrég panasolta el Mikszáth Kálmán, hogy történetíróink egy bizonyos előre megállapított s szinte hagyományos styl szerint dolgoznak, hogy a historiai események kutatása közben mellőzik a kisebb jelentőségűeknek látszó epizódokat, melyek pedig néha jobban megvilágítják a kort s a nagy embereket, mint hasábos filozofálás s a még oly éles logika is. Mikszáth megfigyelése nagyrészt ilik irodalomtörténetíróinkra is, akik eddig szinte nem fordítottak kellő gondot az irodalom nagy embereinek emberi beállítására s inkább foglalkoztak a költők és írók eszményi, mint testi alakjaival. Az Endrődi és Ferenci Zoltán szerkesztésében megjelenő Petőfi-Könyvtár dicséretes módon e közvetlenebb formában is szolgálja a nagy költő kultuszát. Már az I. kötet, Kery Gyula „Friss nyomon“ című könyve is nagyrészt az író személyes gyűjtésének memoire-darabjaiból készült, a most megjelent II. kötet pedig Baróti Lajos ügyes gyűjtésében egész kötetre való adomát ad, melyek hivatva vannak a költőt emberileg közelebb hozni hozzánk. Baróti tudvalevőleg a Petőfi-ház gondnoka s ilyen minőségében is rendelkezésére állott minden Petőfíre vonatkozó vagy vele összefüggésben álló ereklye, kézirat, egykorú folyóirat, hírlap és cikk. E gazdag anyagból, de főleg az egykoruak feljegyzéseiből pontos kronológiai sorrendben szinte elevénné rekonstruálta Baróti a költő képét. Ott látjuk felcsillanni szellemének első nyomait; diákcsnyei megújulnak előttünk; kibontakoznak férfui erényei: bátorsága, becsületessége, jó szive; látjuk katonáskodásának nyomorúságát, humorát és dicsőségét; a színészek bohém derűjét, szerel-

meit, a nagy márciusi napokat, képviselőjelöltségét, Bessel együtt töltött napjait — itt él, cselekszik, beszél, ir, harcol előttünk Petőfi e lapokon, vele járunk 1849-ig, a segesvári csatát megelőző napig. Jókai, Vadnay, Mezei, Kenyérvízi, Teleki gróf, Degre, Prielle Kornélia, Szinnyey József s egy sereg kegyeletes Petőfikutató feljegyzéseit mind felhasználta Baróti, csakhogy az adomákból minél színesebb arcképet domboríthassa ki a nagy költőnek. A maga nemében páratlan és vidám könyv a Petőfi-Könyvtár izléses köntösében, Jankó János és Mühlbeck Károly rajzaival s finoman stilizált tulipános cimboritokkal, Kunussy, Szilágyi és Társa kiadásában jelent meg; ára 1 korona 20 fillér.

CSARNOK.

Kongrua és kepeváltás.

Igen éltrevaló — mondjuk — életbevágó fölívás jelent meg az „Alkotmány“ ez évi július 23-iki számában, a papi kongruáról szóló néhány sorban, mely e téren általános mozgalom sürgős megindítására buzdít.

Valóban ütött a tettek órája s a további hallgatás s tétlen sóhajtozás érdekeink feladását s jogainkról való lemondásunkat jelentené.

Bátor vagyok ez ügyben a kézdíortai esperes kerület ez évi tavaszi koronagyűlésének idevágó határozatát egész terjedelmében közölni az alábbi észrevételek hozzáfűzésével.

Lapunk hasábját tartom alkalmas helynek arra, hogy a testvérkerületek vezetőinek figyelmét határozatunk megszívvelésére irányítsam s ügyünk érdekében a mozgalom megindítását kérem.

Határozatunk a következő:

„A kongrua és a kepeváltás égető kérdéséről folytatott tárgyalás rendjén a koronagyűlés a következő s minden esperesi kerülettel — hozzájárulás végett — közlendő javaslatot fogadja el:

Míg egyrészt hálás szívvel és örömmel értesül a magyarországi kath. papság a nagyméltóságú püspöki kar és a magyar kormány együttes gondoskodásáról, mely az alsópapság kongruáját 1600 kor. minimális összegben állapította meg; addig másrészt a helyes önszeretet s az anyagi lét biztosítása adja ajkainkra a méltányos és jogos panaszt, hogy a kitüntetett összeg papi állásunk és méltóságunknak megfelelő megélhetésére a kor fejlettebb igényeinek szempontjából nemcsak teljelen elégtelen, de sőt a társadalomban jelentéktelenebb állást kevesebb képesítéssel elfoglaló hivatalnokok javadalmasítása a papságét jóval felülmúló összegben állapítván meg, e körülmény a papi állás méltóságára dehonesztálólag hat, addig az egyházra azt a kiszámíthatatlan veszteséget hozza, mit már érezni lehet, hogy a papi pályára készülő ifjakat ezen lépéstől elrettenti, a jelenleg működőknek munkakedvét és lelkesedését az anyagi gondok következtében csökkenti; (s némelyeket talán még tiltott lépésre sodor.) Koronagyűlésünk a többi egyházmege-

Tüdőbetegségek, hurutok, szamárköhögés, skrofulozis, influenza
ellen számtalan tanár és orvos által naponta ajánlv.

Mindhogy értéketlen utánzatokat is kínálnak, kérjen mindenkor „Roche“ eredeti csomagolást.

F. Hoffmann-La Roche & Co. Basel (Svájc)

Sirolin

Emeli az étvágyat és a testsúlyt, megszünteti a köhögést, váladékot, ejjeli izzadást.

„Roche“

Kapható orvosi rendelre a gyógyszerárban. — Ára övegenként 4.— korona.

kerületekkel egyesülve a méltányosabb kongrua érdekében élénk mozgalmat fejt ki.

Továbbá felve attól, hogy a kepeének a hívekre és a papságra nézve egyaránt súlyos és elviselhetetlen eme tehernek megváltása az 1896. évi kongruaösszeírás alapján van tervbe véve, mely összeírás nem minden helyen felel meg a jogos kívánalmaknak, részint a téves bevallás, részint a termény értékének időközben való emelkedése következtében a kongrua újból aggasztó mérvben fog csökkenni akkor, ha a megváltás nem a jog szerint megillető szolgáltatások pénzértéke, hanem a megállapított jövedelem összege szerint vitetik keresztül.

Koronagyűlésünk szem előtt tartva úgy a papság érdekét, mint az egyházmegye jövőjét, a testvér esperesi kerületek felszólításával, mely alázattal kéri püspök úr öngyméltóságát, hogy magas befolyásával s szívének atyai szeretetével papságának anyagi érdekét előmozdítani kegyeskedjék.

Kéressenek föl az országyűlési képviselők, hogy a kepe-megváltás esetén befolyásukkal hassanak oda, hogy a kepe-megváltás jövedelemcsökkenést ne okozzon s legvégsőbb esetben a jog szerint megillető szolgáltatások pénzértéke biztosítások.

Kéressenek föl az espereskerületi stágyűlési képviselők, hogy az őszi rendes stágyűlésen a kepe-megváltás és kongrua ügyében komoly és elszánt mozgalmat indítsanak az egyházmegyei papság anyagi helyzetének kellő biztosítása érdekében "

A kérdésre vonatkozólag egyidejűleg szükségesnek tartom az alábbi észrevételeket indítványképen fölvetni:

1. Az érdekelt esperesi kerületek a második koronagyűlést a szokottnál korábbi időben (augusztus hó végén) tartásuk meg, melynek egyik tárgyát a szőnyegen forgó kérdés képezte.

2. A kongrua rendezésnél figyelemmel kell lenni arra a speciális erdélyi helyzetre, hogy nálunk a káplánok kongruája, — legtöbb helyen — a plébánosok javadalmát terheli. Pár évtized előtt rendszeren olyan helyeken működtek káplánok, hol a plébános gyöngye, beteges, öreg ember volt s inkább az egyén kisegítésére és szolgálatára állottak. Így aztán érthető, hogy jövedelmüket az illetők beneficiumából húzták. Most változtak a viszonyok, — hála Istennek, — a hiteletre elcnyösen változtak, ma a kápláni állások szervezését a munka szaporulata kívánja: a lendületet nyert vallás-oktatás az újonnan nagyszámban emelt iskolákban, a fejlődő hitelettel járó ténykedések az isteni tisztelet rendjében s a szentségek kiszolgáltatásánál stb. Mindezekkel azonban nem haladt, nem fejlődött a plébánosok jövedelme, sőt az idők változása s az igények emelkedése mellett megdőbentő a jövedelem értékének csökkenése. Ma már a káplán nem kényelmi és luxuscikk a plébános háztartásában, mindkettőnek kijut a munkából s ha dignus est operarius . . . , úgy hogyan kívánhatják javadalmazás tekintetében, hogy kettő éljen abból, ami egynek is kevés. Égető kérdés tehát nálunk a káplánok fizetésének külön rendezése, az amugy is esekély plébánosi beneficiumtól elválasztva. Ezzel sok bajnak és surlódásnak veszik elejét és a segédlelkészeknek is állásuk és munkájukhoz mért méltányos megilletést biztosítanak.

3. Mi lesz a kántorok és kántortanítók kepeének megváltásával? Államsegélyből fogják pótolni. Jó. — Hát ott, hol pl. állomositás, vagy egyéb körülmények következtében csakis mint kántorok működnek? Ott is megváltás következik. Minő kules szerint? A javadalmi összeírás

alapján. Ez lenne ám csak a bökkenő! Jól tudjuk, hogy a javadalmi összeírás az államsegély elnyerésének reményében történt s így emberi eljárás mellett nem is csodálkozhatunk, ha minimalis számokban jött ki a végeredmény, melynek a mostani körülményekhez mért megváltása mellett némán maradnak majd az orgonák s nem találunk embert a ténykedések végzésére.

4. Ha ugyanezen jelenséggel találkozunk a papi kongruának 1896. évben történt összeírásánál is: csak általános lehet a kívánság, hogy a kepe-váltást az egész vonalon egy újabb helyes méltányos összeírás előzze meg.

Torja, 1908. július hó 25-én.

Balázs Ferenc,
főesperes.

Szerkesztői üzenet.

Kíváncsinak. Megsúgom, hogy kegyelmes püspök atyánk még augusztus hó 12-ig lesz Reichenhallban; ha nagyon fontos ügye van, írjon neki oda közvetlenül, de ne a jártott levélben, mert azt egy-két nappal később kapja meg, (személyesen lehet csak kézbesíteni) és nem is express levélben, (mert ezzel éjjel álmából felzavarják.) Az olvashatóan czimzett levelet másnap estére oda érkezik. Ugy halljuk, hogy jól érzi magát.

Ismétlenül kérjük munkatársainkat, hogy a lap szellemi részét illető közleményeket, a "Közművelődés Szerkesztősége" címére sziveskedjenek küldeni.

M. S. A. fa- és szőlőiskola után a tulajdonos nem köteles adót fizetni.

. . . I. A tudósítás nem jelzi az időt, amikor az a szép ünnepély történt, sőt még az új papnak a neve is kimaradt belőle.

Pályázat.

Az ozsdolai róm. kath. népiskolánál szervezett hatodik tanítói állomásra pályázatot hirdetek. Jövedelmei: 1000 (egyezer) kor. és pedig 900 K. államsegélyből, 100 K. a község pénztárából és a község által adandó lakás. Kötelességei: Az iskolaszék által reá bízandó osztály vezetése a püspöki tanterv szerint, úgy a rendes, mint a rendkívüli tantárgyak tanítása, a józan, példás magaviselet megkívántatik. Megjegyzem, hogy azon esetre, ha ezen

VI. tanítói állomásra a jelenlegi III. tanító egyhangulag az iskolaszék által megválasztatik, úgy ezen III. tanítói állásra is pályázatot hirdetek. A III. tanítói állásra is jövedelme 1000 (egyezer) kor. és pedig 510 K. az iskola pénztárából, 490 K. államsegélyből, 50 K. lakbér az iskola pénztárából. Csak okleveles tanítók pályázhatnak. Pályázati határidő aug. 15-ike.

Az iskolaszék megbízásából.

Ozsdola, 1908. július 31-én.

Tamás Dávid,
iskolaszéki elnök.

A mosás akár a tánc,
Fáradtságba nem kerül,
Schicht szappant ha használz,
Még szived is örül.

Schicht szarvasszappana
csodálatos, hathatós tisztítóerejét saját szerit előállításának és a legjobb nyersanyagok leg gondosabb kiválasztásának köszöni.

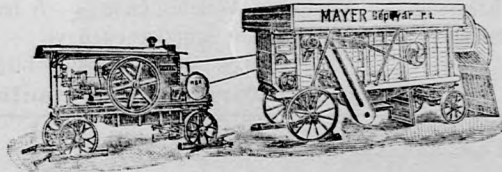
Schicht szarvasszappana
kíméli a kezeket és a fehéremut!
Megtakarít fáradtságot és vesződséget!
Kíméli emélfogva az egészséget!
Megtakarít pénzt, időt és munkát!
Tisztasága 30.000 koronával szavatoltatik.

Hazai gyártmány!

Kitünő munka!

MAYER
GÉPGYÁR

vas- és fémöntöde részvénytársaság
SZOMBATHELY-BUDAPEST,
VI. kerület, VÁCZI-KÖRÚT 61. szám

Benzinlokomobil-cséplő-szerelvények. Stabil-benzinmotorok.

Szivógázmotorok faszén-, koks- és antraczit-fűtésre, 120 HP-ig.

Malépítészeti.

Szab. hydr. borsajtók, olajpresek és mindennemű gazdasági gépek.

Kedvező fizetési feltételek.

.- Árjegyzékek kívánata ingyen és bérmentve. -.

Papp György könyvnyomdája Gyulafehérvárt.

Legujabb könyvnyomda Alsófehérvármegyében.

Szállítója s nyomtatója:

a Nagyméltóságú és főtisztelendő erdélyi püspöki hivatalnak, a gyulafehérvári ev. ref. esperesi hivatalnak, az Erdélyi róm. kath. Irodalmi Társulatnak, a Gyulafehérvári róm. kath. főgimnáziumnak, a Gyulafehérvári kir. törvényszéknek és kir. ügyészségnek, Gyulafehérvár sz. kir. város tanácsának, a Gyulafehérvári takarékpénztár részvénytársaságnak, a Gyulafehérvári népbank részvénytársaságnak, a Gyulafehérvári „Julia“ takarékpénztár részvénytársaságnak, a Gyulafehérvári püspöki elemi és polgári leányiskolának, a Gyulafehérvári állami elemi és Gyulafehérvári iparos és kereskedő tanonciskolának, a Gyulafehérvári kir. közjegyzői hivatalnak, az összes ügyvédi irodáknak, a gyulafehérvári és vidéki nagyobb kereskedő cégeknek, a Gyulafehérvári „Johanna“ gőzmalomnak, a Zalatnai állami kőfaragó és kőcsiszoló ipari szakiskolának, a Zalatnai takarékpénztár részvénytársaságnak stb. és az erdélyrészi róm. kath. lelkészi hivatalok egy nagyobb részének.

♣♣♣♣♣♣ **Állandó kiadványai:** ♣♣♣♣♣♣

KÖZMŰVELŐDÉS

Politikai, társadalmi, rk. vallásirodalmi és szép-
* * * * * irodalmi heti közlöny. * * * * *

Az erd. róm. kath. Irodalmi Társulat
tulajdonában.

XXX-ik évfolyam.

Gyulafehérvári Hirlap

Politikai, társadalmi, szépirodalmi és közgazdasági

* * * * * hetilap. * * * * *

Saját tulajdonában.

XXVI. évfolyam.

Erdélyi Oltáregyes. Lap

Az oltáregyesületek hivatalos közlönye. V. évfolyam.

Megjelenik füzet alakban havonként egy-
szer két nyomtatott iv terjedelemben.

Előfizetési ára egész évre 2 korona.

E nyomdában jelentek meg továbbá és kaphatók a következő művek:

PÜSPÖKMEGYEI ZSINAT.

Írta: Forster János, szentszéki tanácsos.

Háromszáztizenkét sűrűn nyomtatott oldalon tájékoztat ezen, az olvasó külön észrevételeinek feljegyzésére szolgáló margóval ellátott vastkos füzet a megyei zsinat megtartásának módjáról és szükséges előkészületeiről, az erdélyi speciális viszonyok tekintetbe vételével, a következő tartalom-jegyzék szerinti sorrendben: Előszó. — A zsinatról általában. — Megyei zsinat Erdélyben 1822-ik évben. — A kolozsvári 1848. évi zsinat. (?) — A megyei zsinat előkészítése, — összehívása, — helye és ideje, — tagjai, — hatásköre, — tisztviselői. — A zsinati ügymenet leírása. — A zsinat tárgyalási anyagáról. — A hitigazságok hirdetése. — A prédikálás, hitoktatás. — A szentségek. — A keresztség. — A bérmlás. — Az Eucharistia. — A bűnbánat. — Az utolsó kenet. — Az egyházi rend. — A házasság. — A papság tökéletes élete. — A testületi tisztesség. — A pap háztája. — Testületi szellem. — A zsinat egyéb teendői. — A szerzetesek ügye. — A hívő nép erkölcsi nevelése. — A hivatalos ügykezelés. — Az egyházi bíráskodás. — Zárószó.

A füzet ára 2 korona. Bérmentes küldéssel 2 kor. 20 fillér.

Intenciók könyv.

(Liber intentionum.)

A szentmisék naponkénti folytatólagos végzésének kimutatására szolgáló rovatos könyv akár egyes áldozároknak, **ad personam**, akár nagyobb egyházak vagy szerzetesestestületek sekrestyeigazgatói számára.

- Ára 1 kor. 60 fillér, portómentes küldéssel 2 korona. -

Az élet értéke és jelentősége.

Bilczewski József lembergi püspök körlevele a középiskolai tanulókhöz. Ford. Szporni János, főgimn. tanár.
Ára 20 fillér.

A gyermekek házi neveléséről.

Írta: Báliuth György.

Ára 10 fillér.

Papi nyugdíj könyvecske. Ára 20 fillér.

Lelkészi hivatali nyomtatványok, püspöki, esperesi, lelkészi címmel nyomtatott levélpapírok, levélborítékok stb. stb. nagyraktára.